

Sjukfrånvaro bland tjänstemän inom handeln

– En femårsuppföljning

Den vetenskapligt baserade kunskapen om sjukskrivning och om sjuk- och aktivitetsersättning (SA) är idag väldigt begränsad. Detta gäller både om vad som medför att någon blir sjukskriven eller får SA och om konsekvenserna av det. Kunskapen är ännu knappare när det gäller sjukskrivning/SA för gruppen privatanställda tjänstemän, i Sverige såväl som internationellt. Särskilt knapp är kunskapen för sådana tjänstemän inom handeln, trots att handeln står för tio procent av alla sysselsatta i Sverige.

I detta forskningsprojekt har forskarna studerat utvecklingen av sjukskrivning (i fall som blev längre än 14 dagar) och SA över fem år (2012–2016, i vissa analyser används även data från 2010 och 2011) i en kohort bestående av samtliga cirka 192 000 tjänstemän i Sverige som var anställda i handeln år 2012.

Syftet med projektet var att få fördjupad kunskap om sjukskrivning och sjuk- och aktivitetsersättning (SA) bland samtliga de cirka 192 000 privatanställda tjänstemän

som år 2012 var 18–67 år och anställda inom handeln i Sverige.

Kohortstudie

Forskarna har genomfört prospektiva kohortstudier, baserade på mikrodata som länkats på individnivå från fem olika

rikstäckande register från Statistiska Centralbyrån (SCB), Försäkringskassan och Socialstyrelsen. I en prospektiv kohortstudie har en stor grupp människor (kallad kohort) följts framåt över tid. Forskarna inkluderade alla personer som bodde i Sverige hela 2012, som var mellan 18–67 år, och som enligt Standard för svensk yrkesklassificering hade ett tjänstemannayrke inom handelsnäringen och var privatanställda. Dessa personer följdes sedan under åren 2012–2016, och i vissa analyser 2010–2016.

Fördjupade analyser gjordes även för de som under studieperioden fått specialistvård för arbetsskada respektive för posttraumatisk stress (PTSD) vad gällde deras sjukskrivning och SA under ett år innan respektive efter ett år – efter datum för första vårdtillfället i respektive diagnos. ►

Tidigare sjukskrivning störst faktor

Ett av rapportens huvudresultat visade att den faktor som hade starkast samband med större risk för framtida sjukskrivning/SA var tidigare sjukskrivning under 2012, följt av att vara kvinna och att ha lägre utbildningsnivå. Övriga faktorer hade icke-signifikanta eller svaga samband med framtida sjukskrivning/SA. Sambanden mellan utbildningsnivå, födelseland, typ av boendeort, familjesituation, krav och kontroll i yrket, byte av yrke, samt sjukskrivning 2012 med framtida sjukskrivning/SA var något starkare för män än för kvinnor, vilket tyder på att andra faktorer än de som inte studerats här kan ha större betydelse för kvinnor – dock hade de flesta med någon sjukskrivning år 2012 inte sjukskrivning eller SA under de kommande åren.

Psykiska diagnoser och PTSD

Ett annat resultat visade på att personer som haft specialiserad vård för PTSD hade mycket större risk för sjukskrivning/SA och många fler dagar med sjukskrivning/SA än de som inte hade någon

sådan vård. Detta gällde i synnerhet i psykiska diagnoser, både stressrelaterade diagnoser och övriga psykiska diagnoser, såväl under året innan som året efter datum för första specialiserade vårdtillfället med PTSD.

Forskarna pekar på att det finns anledning att i framtiden studera riskfaktorer för psykisk sjukskrivning extra, då psykiska diagnoser var den vanligaste diagnosgruppen och som också stod för flest sjukskrivnings- och SA-dagar.

Framtida forskning bör även undersöka hur faktisk sjuklighet har samband mellan att vara sjukskriven eller inte. För de flesta personer med olika typer av diagnoser påverkas inte deras arbetsförmåga och behov av sjukskrivning/SA.

Framtida studier bör också beakta betydelsen av andra aspekter inom handeln och gärna vara mera detaljerade vad gäller till exempel parti- och detaljhandel, fysisk arbetsmiljö, företagets storlek, var i landet företaget finns, etcetera. ■

Projektname: Sjukskrivning och sjuk- och aktivitetsersättning över fem år i en grupp tjänstemän i handeln.

Projektledare: Kristin Farrants, Avdelningen för försäkringsmedicin, Karolinska Institutet.

Övriga projektdeltagare: Kristina Alexanderson, Avdelningen för försäkringsmedicin, Karolinska Institutet.

Beviljat anslag: 1 793 850 kronor.

Projektid: oktober 2019–september 2021.

Handelsrådet | 103 29 Stockholm
Besöksadress: Regeringsgatan 60
Telefon växel 010-471 85 80
www.handelsradet.se